

ПРОБЛЕМИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
Спеціальність	<i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
Освітня програма	<i>Образотворче мистецтво</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>3 кредитів ЄКТС/ 90 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції (один раз на два тижні починаючи з 1-го тижня), Практичні заняття (один раз на два тижні, бажано після лекції) Для заочників згідно графіку сесії</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доктор мистецтвознавства, професор, Оляніна Світлана Валеріївна s.olianina@kpi.ua Практичні: доктор мистецтвознавства, професор, Оляніна Світлана Валеріївна s.olianina@kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/MTU4MjA4MTI1NjMz</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Мета курсу: Метою дисципліни є формування у студентів здатності до розуміння базових властивостей кольору, розвиток колористичного мислення заснованого на естетиці та гармонії колірних композицій.

Предмет дисципліни: колір, його психофізичні і художні властивості, теорія та практика конструювання гармонійних колірних композицій.

В результаті засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання основних понять та положень сучасної науки про колір та його застосування в царині образотворчого мистецтва;

принципів взаємодії та властивостей кольору, що базуються на законах колірного контрасту, колірної гармонії, сприйняття та впливу кольору на людину;

функції кольору в основних видах художньої діяльності у сфері візуальних комунікацій та вміння створити індивідуальний образ кожного проекту;

вміння застосовувати набуті знання про тенденції розвитку мистецтва авторської графіки при вирішенні професійних творчих задач;

створювати абстрактні та фігуративні колірні композиції дотримуючись теорії кольору та теорії композиції;

вміння володіти основними прийомами створення образу у сфері візуальних комунікацій. Уміти вільно застосовувати у графічних проектах засоби колірної виразності (контраст, нюанс, акцентування, гармонізація);

аналізувати та використовувати у своїй творчій практиці знання колористичної будови природних об'єктів пам'ятників мистецтва й культури, видатних творів живопису, скульптури, графіки, книги, плаката, поліграфічного мистецтва як світового, так і національного значення;

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в 2-му семестрі 1-го курсу навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
Тема 1. Вступ до курсу. Природа кольору. Фізичні властивості світла і кольору	6	2	2	4
Тема 2. Символіка та психологія кольору	6	2	2	4
Тема 3. Кольоровий спектр, кольорове коло	6	2	2	4
Тема 4. Властивості кольору	6	2	2	4
Тема 5. Види контрастів	6	2	2	4
Тема 6. Різновиди кольорових гармоній	6	2	2	4
Тема 7. Основні закони змішування кольорів	6	2	2	6
Тема 8. Предметні, площинні, просторові властивості кольору	6	2	2	6
Тема 9. Тон. Тональні відносини. Колорит. Тональність.	4	2	2	6
Разом за семестр	76	18	16	42
Екзамен			2	12
Всього годин	90	18	18	54

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

- 1.Агостон Ж. Теория цвета и ее применение в искусстве и дизайне / Ж.Агостон. – М.: Мир,1982.
- 2.Аксенов Ю. Цвет и линия / Ю.Аксенов. – М.: Советский художник,1987.
- 3.Алексеев С.С. О колорите / С.С. Алексеев. – М.: Изобразительное искусство, 1974.
- 4.Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие./ Р.Арнхейм. – М.: Прогресс, 1974.
5. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты / Г.В. Беда. – М.: Просвещение, 1989.
6. Беббит Э.Д. Принципы света и цвета / Э.Д. Беббит. – К.: 1996.

7. Вежбицкая А. Обозначения цвета и универсалии зрительного восприятия / А. Вежбицкая. – М.: Русские словари, 1997.
8. Волков Н.Н. Цвет в живописи / Н.Н. Волков. – М.: Искусство, 1985.
9. Визер В. Система цвета в живописи. – ЗАО Питер, 2004. – 192 с.
10. Гачев Г. Национальные образы мира. – М.: Прогресс, 1995.
11. Грегори Р.Л. Глаз и мозг. Психология зрительного восприятия. – М.: Прогресс, 1970.
12. Зайцев А. Наука о цвете и живопись. – М.: Искусство, 1986. – 158 с.
13. Иттен И. Искусство цвета. Москва: Д. Аронов, 2015. – 96 с.
14. Иттен И. Искусство формы. Мой форкурс в Баухаузе и других школах. – М.: Д. Аронов, 2011. – 136 с.
15. Миронова Л.Н. Цветоведение. – Минск: Высшая школа, 1984. – 286 с.
16. Печенюк Т.Г. Кольорознавство: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Грані-Т, 2010. – 192 с.
17. Прищенко С.В. Кольорознавство: навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2010. – 354 с.
18. Прокопович Т.А. Основи кольорознавства: навчальний посібник. Луцьк: Вежа, 2016. – 120 с.
19. Фізер І.В. Оптичне та механічне змішування кольорів: методичні вказівки до вивчення курсу «Кольорознавство». Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 24 с.
20. Черкасова І.Г. Кольорознавство. Колір у декоративно-прикладному мистецтві й дизайні: навчальний посібник. Київ: Ілон, 2012. – 156 с.
21. Яшухін, А. П. Живопис: підр. для студ. художньо-графічних факультетів пед. інститутів и университетів / А. П. Яшухін, С. П. Ломов. – [2-е вид.], перероб. и доп. – М.: Агар: Рандеву-АМ, 1999. – 288 с.

Додаткова

1. Браэм Г. Психология цвета: сборник / Браэм Г.; под ред. С. Л. Удовик. М. РЕФЛБук. К.: Ваклер, 2009. – 349 с. : ил.
2. Кандинский В. В. О духовном в искусстве / Кандинский В. В. – К.: “Ваклер” 1996, с. 181-220.
3. Серов Н.В. Светлоцветовая терапия. Смысл и значение цвета: информация – цвет – интеллект / Серов Н.В. – СПб.: Речь, 2001. – 256 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
4. <http://wellstyled.com/tools/colorscheme2/index-en.html>
5. <http://mironovacolor.org/>
6. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Itten/index.php
7. <http://www.kuvvatov.narod.ru/html-rus/biblio/Color/>
8. <http://www.colorblender.com/>
9. <http://www.colormatch.dk>
10. <http://mikhailkevich.narod.ru/kyrs/kompozicia/dsl.html>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
-------	---

1	<p><i>ЛЕКЦІЯ 1.</i> Тема: Вступ до курсу. Природа кольору. Фізичні властивості світла і кольору.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Кольорознавство як наука. Око людини, зоровий нерв і зоровий центр головного мозку складають фізіологічну основу органів зору. Вплив світла на колір. Основні закономірності фізіології сприйняття кольору. Ахроматичні й хроматичні кольори.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними фізичними властивостями світла і кольору [15-18; 11, с. 8-68, 80-122].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
2	<p><i>ЛЕКЦІЯ 2.</i> Тема: Символіка та психологія кольору.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Колір – засіб творчого, асоціативно - образного мислення. Психологічні властивості впливу кольору на людину. Прояв смислової функції кольорів у символіці. Використання емоційних (психологічних), естетичних і символічних особливостей кольору.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними психологічними властивостями впливу кольору на людину [6; 14, с. 373-497; 15, с. 39-46; 16].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
3	<p><i>ЛЕКЦІЯ 3.</i> Тема: Кольоровий спектр, кольорове коло.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Спектральний колір. Кольорові промені спектра. Змішення кольорів спектра. Системи кольорів Гете у вигляді кола. Кольорове коло - це особливий вид ритму, найважливіший із всіх можливих рядів. Різні типи кольорового кола.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з принципами гармонізації кольорів заснованих на колірному колі [12, с. 211-248].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
4	<p><i>ЛЕКЦІЯ 4.</i> Тема: Властивості кольору.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Дві групи кольорів: ахроматичні й хроматичні. Основні параметри кольору (світловий тон, кольоровий тон, насиченість). Залежність кольору від світла.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з властивостями кольору [4, с. 57–123; 6, с. 27–38, табл. 15–68; 1, с. 60–70; 8].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
5	<p><i>ЛЕКЦІЯ 5.</i> Види контрастів.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Будь-який колір з його особливостями психофізіологічного впливу набуває значення в композиції тільки в певному для кожного конкретного випадку співвідношенні з іншими кольорами. Сім видів контрастних проявів за Іттенном.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з видами колірних контрастів [4, с. 243–258; 3, с. 8–29; 5, с. 127 – 154; 6, с. 38–41, табл. 69–77].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
6	<p><i>ЛЕКЦІЯ 6.</i> Тема: Різновиди кольорових гармоній.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p>

	<p>Принцип гармонії насамперед відноситься до естетики кольорів, втілює в собі художній початок і є обов'язковою й первинною метою композиції. Гармонічне кольорове рішення припускає комбінацію різних кольорів за найпростішими естетичними закономірностями кольорового кола.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з різновидами кольорових гармоній [4, с. 258–315; 2. с. 56–73; 6. с. 41–48, табл. 78–112].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
7	<p>ЛЕКЦІЯ 7. Тема: Основні закони змішування кольорів.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Оптичне та механічне змішування кольорів. Закони змішування кольорів. Оптичні закони в дизайні. Оптичні закони в живописі.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними законами змішування кольорів [4, с. 135–155; 1, с. 56–59].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
8	<p>ЛЕКЦІЯ 8. Тема: Предметні, площинні, просторові властивості кольору.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Локальний колір – колір предмета. Зміна «локального кольору» на формі. Зміна кольору на площі по мірі віддалення від глядача. Залежність просторових властивостей кольору від колірного тону, насиченості, світлоти.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з просторовими властивостями кольору [4, с. 317–399; 2. с. 74–1459; 6, с. 48–69].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
9	<p>ЛЕКЦІЯ 9. Тема: Тональні відносини. Колорит. Тональність.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> <i>Розкриття поняття колірної тону. Створення кольоро-тонального ряду для аналізу зміни кольору на формі. Принципи колористичного поєднання кольорів. Тональність. Відмінності реалістичного підходу зображення в живописі від декоративного.</i></p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з принципами створення гармонійних колірно-тональних відносин [2, с. 31-57, 77-79; 9, с. 3–52].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>

Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять:

Практичні заняття мають на меті сприяти засвоєнню і закріпленню змісту кредитного модуля; щоб студенти отримали практичні навички роботи з отриманою інформацією і закріпили знання з теорії кольорознавства, необхідні для розробки об'єктів художнього проектування

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва розділу, теми (окремого питання), що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
-------	---	---------------------

1	Ахроматична та хроматична розтяжки кольору. Формат А-4; гуаш, акрил.	2
2	Вправи на а)пастозне механічне змішування, б) лесерувальне змішування, в) пуантілистичне змішування трьох пар додавальних кольорів. Формат А-4; акварель, гуаш, акрил.	2
3	Спектральний колір. Кольорові промені спектра. Змішення кольорів спектра. Куля О.Ф.Рунге в трьох проекціях. Формат А-4; гуаш, акрил.	2
4	Вправи на створення гармонійної палітри кольорів (світлотний тон, кольоровий тон, насиченість). Формат А-4; гуаш, акрил.	2
5	Вправи на сім видів контрастних проявів за І. Іттенном. Формат А-4; гуаш, акрил.	2
6	Кольорова асоціативна композиція «Настрій». Формат А-4; гуаш, акрил.	2
7	Вправи на кольоровий контраст та нюанс. Формат А-4; гуаш, акрил.	2
8	Кольорові асоціативні композиції «Смак». Формат А-4; гуаш, акрил.	2
9	Колірні системи міст. Формат А-4; гуаш, акрил.	2
Підготовка до екзамену		12
Всього годин		54

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Проблеми кольорознавства», студенти:

на практичних заняттях

під керівництвом викладача:

- демонструють підготовлені презентації з проблемних питань і тем, дають відповіді на запитання викладача.

Завдання та матеріали для виконання завдань подаються у додатках до силабусу.

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають повноцінно засвоїти програму курсу й отримати відмінні результати навчання, необхідні 100% відвідування лекційних і практичних занять. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються. Дедлайн відпрацювань – передостаннє практичне заняття. За відповіді на експрес-опитування на занятті студенту нараховується 1 бал. Для виконання практичних завдань не рекомендується використовувати матеріали, знайдені в ненадійних джерелах, зокрема у блогах у мережі інтернет або публікаціях, що не мають автора, оскільки, як правило, вони мають низьку якість (окрім *Вікіпедії*). У разі сумнівів слід проконсультуватися з викладачем.

Політика університету:

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: робота на 9 практичних заняттях у формі доповідей з використанням презентацій з проблемних питань теми.

Календарний контроль: проводиться двічі за семестр за підсумком отриманих на практичних заняттях балів, мінімальна кількість балів для позитивного календарного контролю наведена нижче у таблиці.

Семестровий контроль: екзамен.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що отримуються за виконання завдань для 9 практичних занять. Робота студента на 9 практичних заняттях визначає 100% його рейтингу з кредитного модуля.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він:

- виконує всі практичні завдання, демонструє високий рівень креативності і майстерності при виконанні творчого завдання.

Пропущені заняття, невиконані завдання, неповнота і помилки у виконаних завданнях спричиняють зниження рейтингу студента.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті. Рейтинг студента відображається в особистому кабінеті електронного кампусу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на 9 практичних заняттях передбачає виконання 8 практичних завдань (максимальна кількість балів на 1-му практичному занятті складає 12 балів).

Високий рівень креативності і майстерності при виконанні творчого завдання	12
Добрий рівень креативності і майстерності при виконанні творчого завдання	11
Посередній рівень креативності, неохайність, недбалість при виконанні творчого завдання	10

2. За підсумком відповіді на експрес-опитування або на уточнюючі питання за темою практичного заняття студенту нараховується 1 бал.

Календарний контроль:

Календарний контроль проводиться двічі на семестр. Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання позитивного календарного контролю	Поточний рейтинг	20 ≥ балів	40 ≥ балів

Залікова оцінка формується з суми балів, отриманих за виконання практичних завдань протягом семестру.

Умови допуску до семестрового контролю: наявність кількості балів не менше від 60

За її результатами студент отримує відповідну оцінку (ECTS та традиційну) згідно таблиці.

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Умови допуску до семестрового контролю: наявність кількості балів не менше від 40

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше, ніж 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

За наявності у студента документів, які підтверджують виконання ним творчих завдань за темою (темами) практичного заняття, ця тема може зараховуватись за відповідними балами РСО.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професор кафедри, доктор мистецтвознавства Світлана ОЛЯНІНА

Ухвалено кафедрою графіки (протокол № 13 від 27.05.2021)

Погоджено Методичною комісією Видавничо–поліграфічного інституту (протокол № 6 від 25.06.2021), Вченою радою ВПІ № 9 від 29.06.2021 р.